

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ, ПСИХОЛОГІЇ ТА БЕЗПЕКИ
Кафедра менеджменту

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

здобувача вищої освіти освітнього
ступеня «бакалавр»
4 курсу денної форми навчання
спеціальності 073 «Менеджмент»
Василя ЛІСОВСЬКОГО

Науковий керівник:
к.е.н., доц. **Володимир ГОБЕЛА**

Рецензент:
к.е.н., доц. **Володимир ДУДЮК**

Кваліфікаційна робота допущена до захисту

«__» _____ 20__ р., протокол № _____

Завідувач кафедри менеджменту

_____ **Галина ЛЕСЬКІВ**

Львів
2023

АНОТАЦІЯ

Лісовський В. Управління фінансовою безпекою підприємства. Рукопис.

Дослідження на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 073 «Менеджмент», Львів. 2023.

У першому розділі проведено теоретичний аналіз засад забезпечення фінансової безпеки підприємства. Проаналізовано та здійснено оцінку факторів впливу на стан фінансової безпеки підприємства. Запропоновано теоретичну модель механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

У другому розділі здійснено аналіз фінансового стану та стану фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство». Встановлено перелік індикаторів, значення яких є загрозливим для підприємства. Розроблено пропозиції щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Ключові слова: фінансова безпека підприємства, механізм, загрози, платоспроможність, ліквідність.

ANNOTATION

Lisovskyi V. Management of financial security of the enterprise. The manuscript.

Study on obtaining the educational bachelor degree in specialty 073 "Management". Lviv, 2023.

The first chapter carried out a theoretical analysis of the principles of the enterprise's financial security ensuring. Further, analyzed and assessed factors affecting the financial security of the enterprise. The chapter proposed a theoretical model of the mechanism for enterprise's financial security ensuring.

The second chapter, carried out an analysis of the financial status and financial security of SE "Lviv Forestry". A list of indicators, the value of which is threatening for the enterprise, has been established. The chapter developed proposes to ensure the financial security of the enterprise.

Key words: financial security of the enterprise, mechanism, threats, solvency, liquidity.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Фінансова безпека як об'єкт управління	7
1.2. Фактори впливу на фінансову безпеку підприємства	12
1.3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства	18
Висновки до першого розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА	25
2.1. Загальна характеристика підприємства	25
2.2. Аналіз показників фінансового стану підприємства.....	28
2.3. Аналіз стану фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство»... 36	
2.4. Пропозиції щодо забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство»	42
Висновки до другого розділу.....	45
ВИСНОВКИ	47
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

Забезпечення фінансової безпеки підприємства є вагомим кроком підвищення ефективності його функціонування, що є вкрай важливим аспектом для вітчизняної економіки, яка кілька останніх років зазнає впливу низки негативних явищ, насамперед війни з боку Російської Федерації.

Дослідження теоретико-практичних аспектів забезпечення фінансової безпеки підприємства стало доволі актуальним напрямом досліджень. Формування теоретичних засад та практичних рекомендацій щодо забезпечення фінансової безпеки лісогосподарського підприємства сприятиме посиленню конкурентоспроможності не тільки лісової галузі, а й економіки держави загалом.

Дослідженням основних аспектів оцінки та забезпечення фінансової і економічної безпеки підприємства присвячені праці багатьох науковців, зокрема: Васильців Т. Г., Горячева К. С., Горячева К. С., Донець Л. І., Ващенко Н. В., Єрмошенко М. М., Горячева К. С., Живко З. Б., Журавльова І. В., Лелюк С. В., Зоріна О. А., Картузов Є. П., Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М., Кокнаєва М. О., Копитко М. І., Кузенко Т. Б., Мартюшева Л. С., Грачов О. В., Литовченко О. Ю., Лишенко М. О., Малик О. В., Мельник С. І., Молодецька О. М., Портнова Г. О., Фещенко О. П., Франчук В. І.

Мета та завдання роботи. Метою роботи є розробка теоретичних основ та формування пропозицій практичного характеру щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Для реалізації мети було встановлено завдання дослідження:

- 1) здійснити теоретичний аналіз забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- 2) встановити основні фактори впливу на фінансову безпеку підприємства;
- 3) сформувати теоретичну модель механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- 4) здійснити загальну характеристику досліджуваного підприємства;

- 5) провести аналіз показників фінансового стану підприємства;
- 6) здійснити аналіз показників стану фінансової безпеки підприємства;
- 7) розробити пропозиції щодо забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Об'єктом дослідження є фінансова система підприємства.

Предметом дослідження є шляхи забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Методи дослідження. В процесі дослідженні було використано низку наукових методів дослідження, зокрема: теоретичного та компаративного аналізу, синтезу, індукції та дедукції, графічні методи, статистичні методи та метод теоретичного узагальнення.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження були апробовані на круглому столі «Безпекові аспекти управління організаціями в умовах війни та повоєнної відбудови держави» (м. Львів, ЛьвДУВС, 12 травня 2023 р.), робота має також і практичну цінність, позаяк проведена оцінка стану фінансової безпеки підприємства, визначено показники, що мають критичне значення, на основі цього запропоновано шляхи забезпечення фінансової безпеки підприємства, що можуть мати практичне втілення на ДП «Львівське ЛГ».

Інформаційну базу дослідження становлять: праці науковців у сфері фінансової та економічної безпеки підприємства, статистичні періодичні видання, Інтернет, законодавство України, звітні дані підприємства.

Основний зміст роботи викладений на 47 сторінках, у роботі міститься 10 таблиць та 3 рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансова безпека як об'єкт управління

У сучасному безпекознавстві безпека у широкому розумінні трактується як система заходів щодо протидії зовнішнім та внутрішнім загрозам для діяльності підприємства, що можуть мати негативний вплив на ефективність діяльності цього підприємства та чинити загрозу для його розвитку. Тому дослідження стану безпеки підприємства зазвичай прирівнюється до аналізу таких його складових:

- фінансова;
- політико-правова;
- інтелектуальна;
- кадрова;
- техніко-технологічна;
- інформаційна;
- соціальна;
- екологічна;
- силова [5].

Кожна із згаданих складових безпеки має свою особливість та проявляється у конкретній сфері, більш того передбачає наявність різних механізмів протидії загрозам. Проте, погіршення стану хоча б однієї складової безпеки може призвести до загального погіршення стану безпеки підприємства та мати вельми негативний вплив на розвиток підприємства.

Варто також зазначити, що фінансова безпека відноситься до доволі складних категорій наукового пізнання. За своєю суттю фінансова безпека є доволі складним поняттям. Доволі часто згаданий термін вживається у значенні фінансовий стан та фінансове забезпечення підприємства. Водночас, саме

фінансова безпека, в умовах домінування ринкових відносин, має важливе значення для успішної діяльності підприємства [6].

Відповідно, розуміння суті фінансової безпеки є доволі двозначним. З однієї сторони – це відносно новий аспект управлінської діяльності підприємства, з другої сторони – науковці, як вітчизняні так і закордонні, уже давно здійснюють наукові розвідки у цій сфері. Проте, варто звернути увагу на те, що теперішні реалії та кон'юнктура фінансового ринку України та світу загалом вносить свої корективи. Відповідно, нові виклики та загрози змушують науковців та фахівців постійно удосконалювати засоби, механізми та інструментарій фінансової безпеки підприємства для адекватної протидії новоутвореним загрозам. Саме тому³, для підприємств є дуже важливо сформувати власне розуміння системи економічної та зокрема фінансової безпеки для того аби сформувати, раціонально та ефективно використовувати механізми попередження, виявлення та протидії загрозам для підприємства, що сприятиме досягненню цілей підприємства та реалізації його місії. Такі заходи, є вкрай важливими для успішного реалізації безпекової функції підприємства [33].

Попередньо здійснений огляд наукової літератури дозволив зробити висновок, що серед науковців відсутня єдність стосовно трактування суті цього поняття. Відповідно, науковці по-різному формують своє уявлення щодо того як забезпечувати фінансову безпеку підприємства, які заходи використовувати для забезпечення цього процесу та як визначати загрози для фінансової безпеки підприємства яким слід протидіяти. Така варіативність зазначених наукових підходів не сприяє формуванню ефективної системи протидії загрозам фінансовій безпеці підприємства.

Тому важливим етапом нашого дослідження стане встановлення суті поняття «фінансова безпека». Для цього слід типізувати підходи науковців та провести фундаментальний аналіз різних наукових праць вчених-безпекознавців та засновників наукового напрямку економічної та фінансової безпеки підприємства. Сформувавши таким чином, методологічне підґрунтя

матимемо можливість визначити та остаточно встановити набір факторів впливу та відповідні загрози для підприємства. Крім того, зможемо сформувавши систему управління фінансовою безпекою підприємства, що передбачатиме набір засобів та інструментів управлінсько-безпекового спрямування.

Застосуємо теоретичний аналіз для встановлення підходів до трактування (таблиця 1.1) та визначення сутності поняття фінансова безпека підприємства для формування його змісту (таблиця 1.2).

Таблиця 1.1.

Підходи до тлумачення «фінансової безпеки підприємства»

Підхід	Джерело	Зміст підходу
1	[32]	Складова економічної безпеки підприємства
2	[7]	Стан, що забезпечує захищеність фінансових інтересів від загроз, фінансову рівновагу, стабільність, платоспроможність і ліквідність, тощо
3	[31]	Здатність здійснювати ефективно і стабільно свою діяльність або ефективно використовувати потенціал підприємства та ресурси
4	[24]	Здатність підприємства самостійно розробляти і реалізовувати фінансову стратегію
5	[2]	Діяльність з управління ризиками
6	[27]	Система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства або збалансований
7	[18]	Специфічний вид відносин

Відповідно, підхід 1 передбачає тлумачення фінансової безпеки підприємства як складової його економічної безпеки, що визначає її сутність та особливості безпекових механізмів. Варто відзначити, що більшість науковців та наукових розвідок схиляються до такого трактування фінансової безпеки підприємства. Підхід 2 передбачає трактування фінансової безпеки виходячи із основного змісту її діяльності – протидію загрозам та захист фінансових інтересів підприємства, що дозволяє забезпечити фінансову рівновагу та стабільність підприємства.

Таблиця 1.2.

Варіативність трактувань «фінансової безпеки підприємства»

№	Джерело	Визначення
1	[7]	кількісно і якісно детермінований рівень фінансового стану підприємства, який забезпечує стабільну захищеність його пріоритетних збалансованих фінансових інтересів від ідентифікованих реальних і потенційних загроз
2	[30]	система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів
3	[14]	збалансований стан його елементів та підсистем як окремої економічної системи, що можуть бути виражені кількісними чи якісними показниками, характеризується стійкістю до негативних впливів внутрішнього та зовнішнього середовища, здатністю забезпечити її ефективне функціонування та економічне зростання
4	[22]	фінансовий стан, що характеризується збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх впливів, дозволяє забезпечити ефективну діяльність підприємства за рахунок оптимального залучення майна, переданого установниками в управління в довгостроковому періоді
5	[28]	такий фінансовий стан підприємства, що характеризується, по-перше, збалансованістю і якістю сукупності фінансових інструментів, технологій і послуг, котрі використовуються підприємством, по-друге, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, по-третє, здатністю фінансової системи підприємства забезпечувати реалізацію власних фінансових інтересів, місії і завдань достатніми обсягами фінансових ресурсів і по-четверте, ефективним забезпеченням сталого розвитку цієї фінансової системи
6	[9]	певний стан фінансової стабільності, в якому повинно знаходитися підприємство для реалізації своєї стратегії, характеризується можливістю підприємства протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам
7	[13]	стан найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів підприємства, виражений у найкращих значеннях фінансових показників прибутковості й рентабельності

Підхід 3 трактує поняття фінансова безпека з позиції ефективності діяльності підприємства. Тобто безпека – це стан за якого підприємство ефективно функціонує на ринку та оптимально використовує свої ресурси. Підхід 4 виходить з того, що безпека це стан за якого підприємство має можливість ефективно реалізувати свою стратегію. Йдеться про те, що за умови забезпечення фінансової безпеки підприємство має можливість реалізувати свою фінансову стратегію. Підхід 5 передбачає трактування фінансової безпеки як діяльності, що спрямована на управління ризиками яких зазнає підприємство. Підхід 6 до трактування фінансової безпеки підприємства полягає у трактуванні цього поняття з позиції системи, що повинна забезпечувати стабільність фінансових показників діяльності. І підхід 7 виходить з позиції того, що фінансова безпека є специфічним видом відносин, які покликані забезпечити фінансову стабільність підприємства [1].

В результаті проведеного теоретичного аналізу можна сформулювати власне бачення підходу до трактування та самого визначення поняття «фінансова безпека підприємства». Тому, доцільно зауважити, що у трактуванні поняття «фінансова безпека» схилиємося до такого підходу: фінансова безпека є складовою економічної безпеки та є станом, що забезпечує захист фінансових інтересів підприємства. Відповідно, визначення поняття «фінансова безпека підприємства», щонайбільш оптимально розкриває її суть, виходячи із зазначених підходів, є наступним: фінансова безпека підприємства – це стан, що передбачає захист та реалізацію фінансових інтересів підприємства, який забезпечується безпековою діяльністю спрямованою на попередження, виявлення та протидію загрозам та дозволяє ефективно розвиватись підприємству. Оскільки, фінансові інтереси є частиною економічних інтересів підприємства, відповідно фінансова безпека підприємства є складовою її економічної безпеки. Отож, фінансову безпеку підприємства слід розглядати як комплексну характеристику підприємства, що передбачає його здатність ефективно накопичувати ресурси для реалізації безпекових заходів та захисту

функції розвитку підприємства, що полягають у забезпеченні фінансової стабільності, платоспроможності та ліквідності підприємства.

1.2. Фактори впливу на фінансову безпеку підприємства

Фінансова безпека підприємства це насамперед система, яка дає змогу вчасно виявляти загрози та небезпеки для підприємства, потенційні ризики, що є основою для формування заходів протидії цим небезпекам та загрозам, що сприяє забезпеченню ефективності діяльності підприємства, його розвитку та розбудові. Більш того, зовнішнє та внутрішнє середовище функціонування організації є дуже нестабільним, особливо в сучасних умовах. Тому, для забезпечення згаданих процесів підприємству слід перманентно здійснювати моніторинг та аналіз середовища існування з метою виявлення факторів впливу на фінансову безпеку підприємства та оцінки значущості впливу згаданих факторів. Такий алгоритм дозволить адекватно реагувати на потенційні ризики та загрози, формувати систему безпекових заходів протидії дестабілізуючим факторам та загалом сприятиме забезпеченню фінансової безпеки підприємства [16].

Відповідно, аналізуючи праці дослідників-безпекознавців можемо констатувати, що фактори впливу на фінансову безпеку можна поділити на дві групи:

- зовнішні, ті, які не залежать від діяльності підприємства та не є об'єктом управління (економічні, політичні, правові, ринкові, технологічні, географічні, соціокультурні, міжнародні);
- внутрішні, ті, які безпосередньо залежать від діяльності підприємства та є об'єктом управління (персонал та кадровий потенціал підприємства, засоби виробництва, інформаційне забезпечення та комунікації тощо).

Крім того, фактори впливу на фінансову безпеку можна поділити на [17]:

- існуючі (ті, що вже завдають негативного впливу на діяльність підприємства та на його фінансову безпеку);
- можливі (ті, що потенційно можуть завдавати негативного впливу на діяльність підприємства та на його фінансову безпеку).

Отже, діяльність підприємства та його фінансова безпека залежать від факторів впливу, що попередньо були згруповані та класифіковані. Варто також зазначити, що фінансові відносини підприємство встановлює з такими суб'єктами:

- в середині підприємства;
- з підприємствами певної галузі або підприємствами інших галузей;
- з органами державної влади;
- з фінансово-кредитною системою [2].

В результаті проведеного аналізу виокремлено та структуровано відносини, що також мають певний рівень впливу на рівень фінансової безпеки підприємства.

Джерелом впливу на фінансову безпеку підприємства можуть також бути дії керівництва, так званого менеджменту підприємства. При чому, ці дії можуть бути як свідомі так і несвідомі, але вони матимуть вплив на результати діяльності підприємства та на стан його безпеки. Джерелом впливу на фінансову безпеку підприємства можуть бути також випадкові, непрогнозовані обставини або так звані форс-мажорні обставини.

Можна зробити умовивід, що рівень фінансової безпеки підприємства залежить від діяльності менеджменту та ефективності прийнятих ними управлінських рішень. Тобто здатність керівництва передбачати, виявляти, уникати та протидіяти фінансовим загрозам для уникнення негативного впливу на підприємство має прямий вплив на фінансову безпеку підприємства [20].

Визначення факторів впливу на фінансову безпеку підприємства дає змогу адекватно та швидко реагувати на загрози, адаптуючись до зміни середовища функціонування та ринкової кон'юнктури. Зазначена адаптація потребує

налагодженої системи безпекових механізмів та інструментів для реалізації безпекових заходів на підприємстві.

Отже, систему управління фінансовою безпекою підприємства можна сформуванати, сформувавши такі підсистеми:

- управління;
- контролю;
- планування;
- аналізу;
- інформаційного забезпечення [3].

Варто також додати, що управління фінансовою безпекою підприємства є складовою системи управління економічною безпекою. До того ж фінансова безпека підприємства є найважливішою складовою економічної безпеки підприємства.

Здійснюючи оцінку фінансової безпеки слід звернути увагу на такі показники:

- ліквідність;
- кредиторська заборгованість;
- дебіторська заборгованість;
- фінансова стабільність [4].

Критерієм, згідно якого певні фактори потрапляють в категорію існуючі або потенційні загрози є порогове значення відповідного індикатора. Якщо це значення негативне то фактор потрапляє до категорії існуючих загроз. Своєю чергою індикаторами фінансової безпеки підприємства є низка індикаторів, зокрема [23]:

- коефіцієнт покриття;
- коефіцієнт автономії;
- рівень фінансового левериджу;
- коефіцієнт забезпеченості відсотків щодо сплати кредитних зобов'язань;
- рентабельність активів;

- рентабельність власного капіталу;
- показники диверсифікованості;
- показник співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості підприємства;
- розміри активів та їх приріст [29].

Наступним кроком стане формування алгоритму оцінки фінансової безпеки підприємства (рис. 1.1).

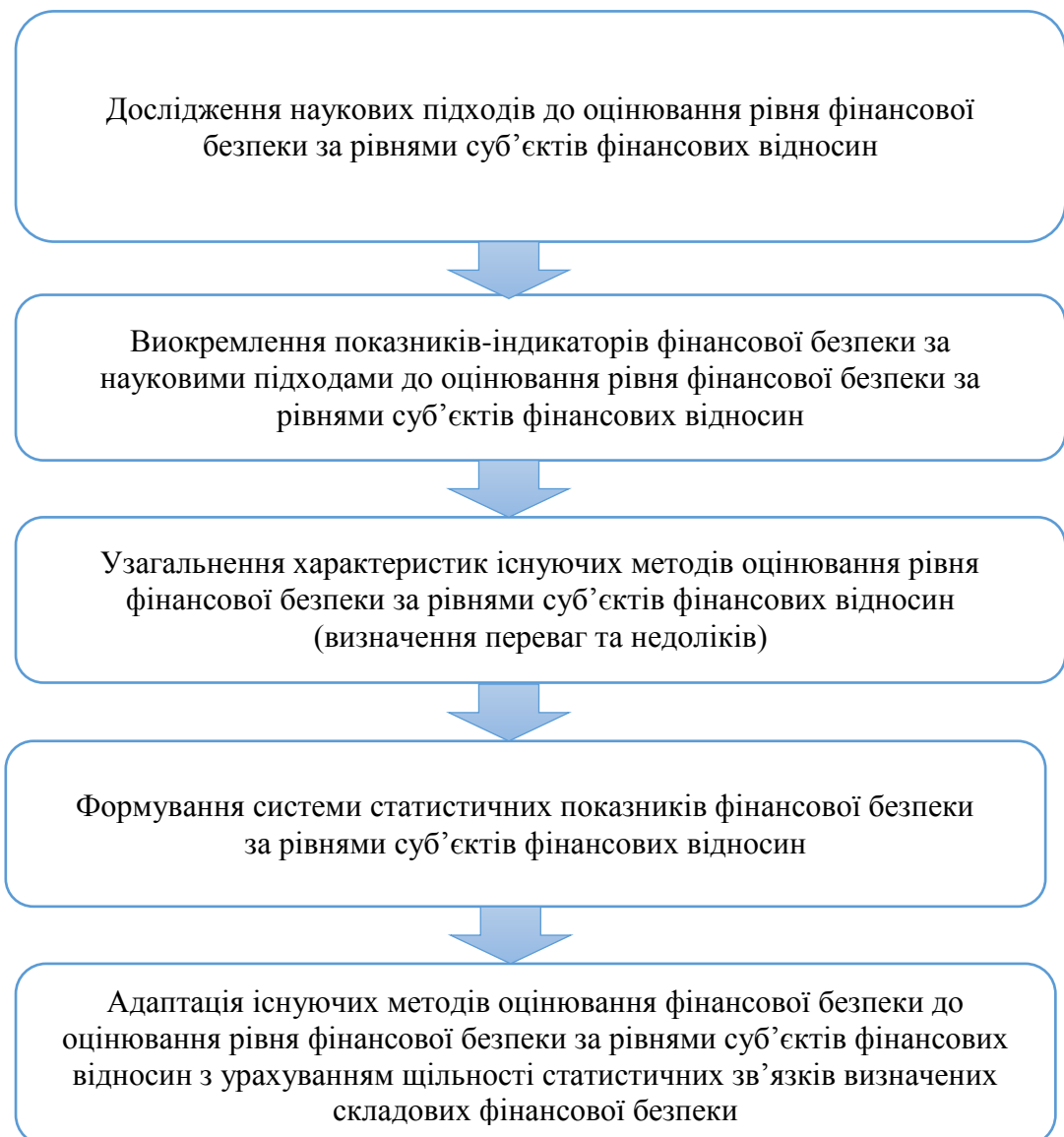

Рис. 1.1. Схематичне представлення алгоритму оцінювання фінансової безпеки підприємства.

Отже, дослідження стану та тенденцій фінансової безпеки підприємства потребує не тільки встановлення чинників впливу на фінансову безпеку підприємства та їх структуризації, а й оцінки ступеня впливу зазначених чинників та оцінки загального рівня фінансової безпеки підприємства. Для реалізації задуму встановимо наукові підходи до оцінки стану фінансової безпеки підприємства, встановлення факторів впливу на фінансову безпеку підприємства та індикаторів для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.

Враховуючи попередні результати теоретичного аналізу для оцінки фінансової безпеки підприємства потрібно використати систему індикаторів, які дозволяють оцінити кожен окрему складову фінансової безпеки та загалом встановити інтегральний індекс фінансової безпеки підприємства. Зазначимо також, що оцінка рівня фінансової безпеки підприємства ґрунтується, перш за все, на встановленні фінансового стану підприємства та його стійкості. У науковій літературі виділяють кілька критеріїв за якими можна оцінити рівень фінансової безпеки підприємства. До таких критеріїв зачислено [33]:

- обґрунтування обраної системи індикаторів для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства;
- встановлення критеріїв для оцінки зазначених індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства;
- формування методики розрахунку інтегрального рівня фінансової безпеки підприємства;
- наявність оптимальної та достовірної шкали оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства;
- встановлення часових рамок для формування та розрахунку рівня фінансової безпеки підприємства;
- перспектива для здійснення прогнозування стану фінансової безпеки підприємства.

Представимо методику розрахунку інтегрального показника рівня фінансової безпеки підприємства, який встановлюється шляхом сумування

складових показників фінансової безпеки. розрахунок інтегрального індексу фінансової безпеки підприємства можна здійснювати за формулою:

$$\text{ІФБП} = \text{ЕУ} + \text{ПсФС} + \text{ДА} + \text{РС} + \text{ІП};$$

де:

ЕУ – індикатор оцінки ефективності управління, що включає в себе рентабельність активів, рентабельність капіталу, рентабельність продукції, виробництва та продажів;

ПсФС – індикатор для оцінки платоспроможності та фінансової стійкості досліджуваного підприємства, який включає в себе коефіцієнти поточної ліквідності, абсолютної ліквідності, відношення кредиторської та дебіторської заборгованості, забезпечення власними обіговими коштами, маневреність власного капіталу;

ДА – індикатор оцінювання рівня ділової активності підприємства, враховує оборотність активів, основних засобів, оборотних засобів, грошових коштів та власного капіталу;

РС – індикатор оцінки ринкової стійкості підприємства, що враховує коефіцієнти автономії, фінансового ризику, маневреності оборотних засобів та мобільності тощо;

ІП – індикатор інвестиційної привабливості, який враховує розмір чистого прибутку підприємства, прибутку на одиницю інвестованого капіталу, показник маржинального прибутку.

Перелічені складові інтегрального індикатора фінансової безпеки підприємства слід розраховувати методом динамічної рейтингової оцінки [13]. В якості нормативного значення для зазначених показників рекомендується використовувати середнє значення по галузях економіки.

1.3. Механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства

Для формування системи фінансової безпеки підприємства та організації її ефективного функціонування слід сформувати механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства. Необхідність такого кроку обумовлена методикою дослідження, що передбачає:

- ✓ теоретичний аналіз сутності поняття «механізм забезпечення фінансової безпеки»;
- ✓ формування теоретичної моделі фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- ✓ формування основних складових механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Крім того, використання такої методики формування механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства дозволить оцінити теоретико-практичну цінність механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства, дослідити варіативність стратегічних векторів формування механізму фінансової безпеки, проаналізувати їх доцільність та ефективність. В результаті такого підходу матимемо можливість сформувати оптимальну стратегію безпеки та запропонувати раціональний механізм забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство».

Варто також зауважити, що формування ефективного механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства вимагає від керівництва організації комунікативної та організаційної взаємодії між усіма ланками управління на підприємстві та організації ефективної системи кооперації та взаємодії між усіма структурними підрозділами підприємства.

Отже, для усвідомлення сутності поняття «механізм забезпечення фінансової безпеки» підприємства розглянемо підходи до його трактування науковцями на макроекономічному рівні (табл. 1.3).

Таблиця 1.3.

**Підходи вчених до визначення категорії «фінансовий механізм» на
макроекономічному рівні**

№	Джерело	Трактування змісту
1	[26]	Система дії фінансових важелів, що виявляється в організації, плануванні і стимулюванні використання фінансових ресурсів
2	[5]	Сукупність фінансових методів і форм організації фінансових відносин, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства
3	[31]	Сукупність економіко-організаційних та правових форм і методів створення та використання фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів господарювання і населення, в процесі розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту
4	[18]	Сукупність форм, методів і важелів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток суспільства
5	[11]	Сукупність форм і методів створення і використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різних потреб державних структур, господарюючих суб'єктів і населення
6	[12]	Система фінансових форм, методів, важелів та інструментів, які використовують у фінансовій діяльності держави і підприємства за їх відповідного нормативного, правового та інформаційного забезпечення, а також за відповідної фінансової політики на мікро- та макрорівні
7	[28]	Сукупність конкретних фінансових форм, методів та важелів, за допомогою яких забезпечується процес суспільного відтворення, тобто здійснюються розподільчі та перерозподільчі відносини, утворюються доходи суб'єктів господарювання і фонди грошових коштів
8	[10]	Сукупність організаційних форм фінансових відносин у народному господарстві, порядок формування та використання централізованих та децентралізованих фондів грошових коштів, методи фінансового планування, форми управління фінансами та фінансовою системою, фінансове законодавство
9	[24]	Сукупність економіко-організаційних та правових форм і методів управління фінансовою діяльністю держави, які функціонують у процесі формування, розподілу й використання цільових централізованих і децентралізованих фондів грошових ресурсів для задоволення потреб суспільства

Також важливим кроком у нашому дослідженні стане аналіз теоретичних підходів до трактування поняття «фінансовий механізм» на мікроекономічному рівні (табл. 1.4).

Таблиця 1.4.

Трактування сутності категорії «фінансовий механізм» на мікроекономічному рівні

№	Джерело	Трактування змісту
1	[7]	Система організації, планування та використання фінансових ресурсів. В склад фінансового механізму входять: фінансові інструменти, фінансові прийоми та методи, системи, які забезпечують реалізацію механізму (кадрове, правове, нормативне, інформаційне, технічне, програмне забезпечення)
2	[24]	Система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати його діяльності. При цьому оптимальна взаємодія фінансових відносин досягається використанням усіх фінансових категорій (виручка, прибуток, амортизація, оборотні кошти, кредит, бюджет, податки), нормативів, різного роду стимулів, пільг, санкцій та інших фінансових важелів
3	[21]	Фінансовий менеджмент, тобто схема управління фінансами, яка включає механізми управління фінансовими відносинами і грошовими фондами
4	[15]	Сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансової діяльності підприємства
5	[10]	Система управління фінансами підприємства, що призначена для організації взаємодії фінансових відносин і фондів грошових коштів з метою ефективної дії на кінцеві результати виробництва, врегульована дією економічних законів

Зауважимо, що усі трактування суті зазначеної наукової категорії є доволі раціональними та розкривають зміст цього поняття. Однак, вважаємо, що кожне із зазначених трактувань розкриває сутність поняття у вузькому розумінні. Тому здійснивши аналіз під поняттям «механізм забезпечення фінансової безпеки» розуміємо – систему взаємопов'язаних складових

елементів управління безпековою діяльністю, що сприяє ефективному розвитку та забезпеченню фінансової безпеки підприємства.

Наступним етапом стане формування теоретичної моделі фінансового механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства (рис. 1.2).

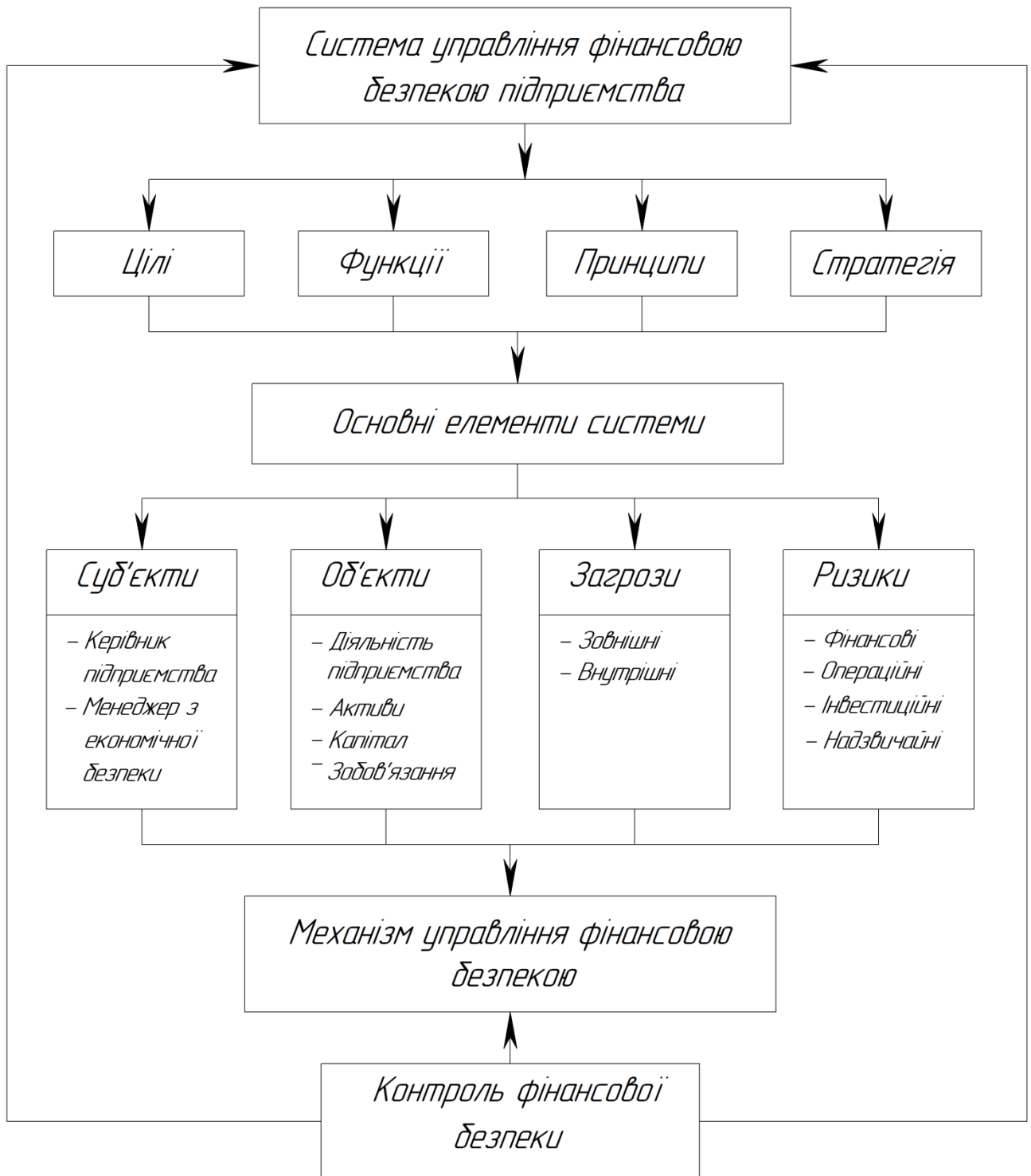

Рис. 1.2. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства

Наступним кроком стане формування та графічне представлення процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства (рис. 1.3).

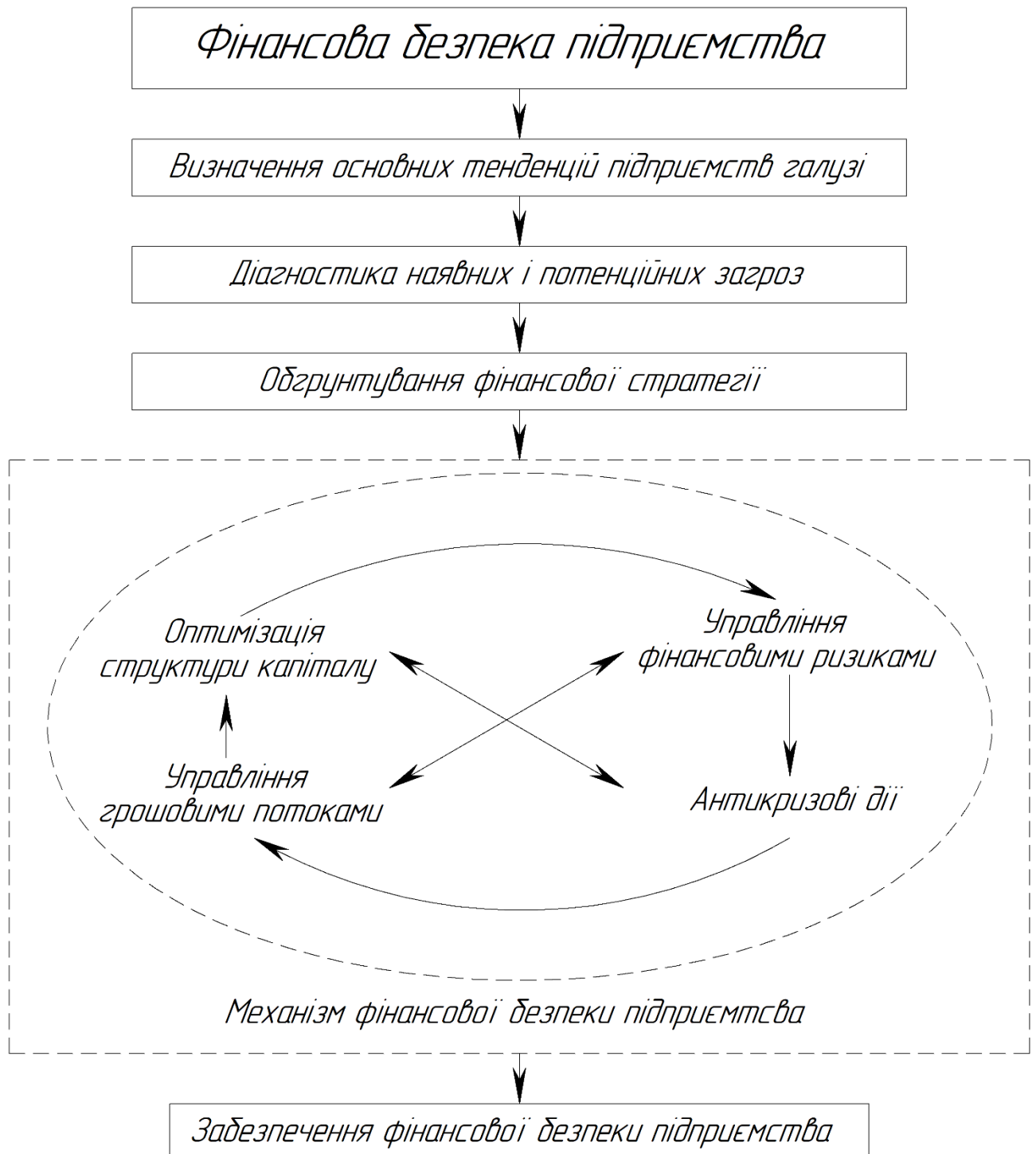

Рис. 1.3. Схематичне представлення процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства.

Отже, забезпечення фінансової безпеки підприємства має чотири основні напрями та сфери прояву:

- оптимізація структури капіталу підприємства (власного і залученого);
- управління фінансовими ризиками, потенційними та існуючими;
- управління грошовими потоками;
- заходи антикризового характеру.

Таким чином, в результаті проведеного дослідження було сформовано теоретичну модель процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства та механізм фінансової безпеки підприємства.

Висновки до першого розділу

У дослідженні здійснено теоретико-методичний аналіз процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства. Здійснено дослідження суті фінансової безпеки як об'єкту управління. Встановлено, фінансова безпека є складовою економічної безпеки підприємства, разом із: політико-правовою; інтелектуальною; кадровою; техніко-технологічною; інформаційною; соціальною; екологічною; силовою.

Проведено теоретичний аналіз підходів до трактування поняття фінансова безпека підприємства та їх варіативності. В результаті запропоноване визначення зазначеного поняття із врахуванням його безпекової сутності: фінансова безпека підприємства – це стан, що передбачає захист та реалізацію фінансових інтересів підприємства, який забезпечується безпековою діяльністю спрямованою на попередження, виявлення та протидію загрозам та дозволяє ефективно розвиватись підприємству.

Досліджено основні фактори впливу на фінансову безпеку підприємства та відмічено доцільність їх поділу на такі категорії: внутрішні, зовнішні; існуючі та потенційні.

Сформовано алгоритм та загалом методика оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. Загалом така оцінка слід здійснювати на основі використання певних критеріїв, а саме: обґрунтування обраної системи індикаторів для оцінки рівня фінансової безпеки підприємства; встановлення критеріїв для оцінки зазначених індикаторів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства; формування методики розрахунку інтегрального рівня фінансової безпеки підприємства; наявність оптимальної та достовірної шкали оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства; встановлення часових рамок для формування та розрахунку рівня фінансової безпеки підприємства; перспектива для здійснення прогнозування стану фінансової безпеки підприємства.

Здійснено аналіз теоретичних підходів до визначення поняття «механізм забезпечення фінансової безпеки» підприємства. Розроблено теоретичну модель механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства та алгоритм процесу забезпечення фінансової безпеки, що передбачає такі сфери його прояву: оптимізація структури капіталу підприємства (власного і залученого); управління фінансовими ризиками, потенційними та існуючими; управління грошовими потоками; заходи антикризового характеру.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Загальна характеристика підприємства

Державне підприємство «Львівське лісове господарство» здійснює діяльність, що полягає у вирощуванні, заготівлі та первинній переробці лісової продукції. Оскільки підприємство державної форми власності, воно входить в структуру ЛОУЛМГ – Львівського обласного управління лісового та мисливського господарства. Основна мета діяльності підприємства полягає у веденні сталого лісового господарства, тобто формуванні системи раціонального лісокористування та лісоексплуатації, для задоволення потреб місцевого населення, регіональної та національної лісової промисловості України. Крім цього, метою сталого лісокористування полягає у покращенні рекреаційної та природоохоронної функції лісових насаджень, що матиме вагомий не тільки екологічний, а й соціальний ефект [8].

Стале лісокористування є домінантною потребою сучасного економічного розвитку. Оскільки ліси можна вважати індикатором екологічних проблем та стану довкілля. Чим гірший стан лісів та лісистості, тим гірша екологічна ситуація в державі та незадовільний стан навколишнього природного середовища. Стале лісокористування полягає у формуванні збалансованої системи використання лісових ресурсів, яка забезпечить сталий розвиток лісового господарства. За такого формулювання сталий передбачає перманентність, тобто постійний розвиток. Стале лісокористування передбачає вилучення для потреб суспільства та промисловості лісових ресурсів в обсягах, що дозволяють наступним поколінням використовувати лісові ресурси у тій самій кількості. Тобто, використання ресурсів здійснюється за такої концепції на таких засадах:

- раціональне використання;

- відтворення ресурсів у обсягах, що як мінімум аналогічні обсягам використаних ресурсів;
- охорона та збереження лісових насаджень;
- використання інноваційних технологій вирощування лісу, заготівлі та переробки деревини [8].

ДП «Львівське лісове господарство» утворене ще у 1960-х роках, проте у 2022-2023 рр. внаслідок реформи лісового господарства України воно було реорганізоване. В результаті реорганізації підприємство було значно укрупнене, до нього долучили колишні ДП «Бібрське лісове господарство» та ДП «Жовківське лісове господарство». В результаті зазначеної реорганізації до складу підприємства входить 22 лісництва, що розміщені на території Львівської області. Територія підприємства та лісів підприємства є доволі великою, вона охоплює території чотирьох адміністративних районів Львівщини – власне Львівського району, Стрийського району, Яворівського та Червоноградського районів. Розмір території складає близько 82 760 га лісових насаджень та включає в себе двадцять два лісництва та два над лісництва. Щодо кліматичних умов то варто зазначити, що підприємство знаходиться в зоні помірно-континентального клімату, у східноєвропейській частині континенту. Переважаюча рослинність на території, що належить ДП «Львівське лісове господарство» – широколистяні ліси та лісові насадження, переважаючі породи – бук, граб, вільха, сосна, смерека. До складу території підприємства також входить і низка заповідних територій та рекреаційних ділянок. Загалом площа заповідних територій становить близько 1/5 усіх лісів.

Згідно з нормативними документами та стратегією розвитку лісової галузі України однією із цілей діяльності ДП «Львівське лісове господарство» є реалізація функції лісів. До таких функцій зазвичай належать такі:

- рекреація та оздоровлення;
- санітарна та гігієнічна;
- естетична [8].

Саме виконання та реалізація зазначених функцій сприяє веденню сталого лісокористування та забезпечує екологічний та соціальний ефект від діяльності підприємства.

Варто також звернути увагу на функції, власне ДП «Львівське лісове господарство». Для реалізації мети та цілей підприємство повинно реалізовувати такі функції:

- здійснювати заготівлю деревної продукції в процесі проведення рубань головного користування;
- здійснювати охорону та збереження лісів на території підприємства та дбати про екологічну безпеку;
- захист лісових насаджень.

Відповідно реалізація функцій підприємства передбачає виконання певного набору дій і заходів, а також організації специфічних процесів. До таких заходів відносимо [8; 12]:

- рубання для догляду за лісом – такі заходи сприяють оздоровленню, освітленню, прочищенню, прорідженню, захисту та покращенню генофонду лісів;
- рубання санітарного призначення – такі заходи сприяють оздоровленню та посиленню стійкості та витривалості лісових насаджень;
- рубання, що спрямовані на лісовідновлення – такі заходи покликані для підтримання вікової та якісної структури лісів, також посилення водоохоронних та ґрунтозахисних властивостей лісів;
- рубання для переформування – такі заходи націлені на перетворення молодих насаджень у різно- та багатовікові насадження;
- ландшафтні рубання – такі заходи призначені для формування естетично привабливих лісових ландшафтів, особливого значення такі заходи набувають у рекреаційних лісових насадженнях, що несуть історичне та культурне значення для окремого регіону чи держави в цілому.

2.2. Аналіз показників фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства є запорукою його успішного функціонування та розвитку. Відповідно, забезпечення фінансової безпеки підприємства є тим аспектом, що визначає ефективність його діяльності. Фінансова безпека підприємства передбачає стан, що сприяє протидії фінансовим загрозам для підприємства та забезпечує розвиток підприємства, за умови ефективного використання ресурсів. Фінансова стабільність та стійкість є важливою характеристикою фінансового стану підприємства. Більш того, вона характеризує ступінь залежності підприємства від кредиторів та реальних інвесторів, ґрунтується на оцінці співвідношення власних та залучених коштів підприємства.

Зазвичай для аналізу фінансового стану підприємства використовують дві групи показників. До першої групи належать показники, що мають фіксовані нормативні значення, а саме показники ліквідності та платоспроможності. До другої групи належать показники без фіксованих нормативних значень, а саме показники рентабельності, ефективності системи управління, ділової активності фірми.

Здійснивши аналіз зазначених показників, можна отримати інформацію про фінансовий стан підприємства, що, своєю чергою, дасть можливість визначити «вузькі місця» у фінансовій діяльності підприємства та встановити зону потенційних загроз для фінансової безпеки підприємства. Таким чином керівництво матиме можливість для здійснення регулярного контролю, що допоможе вчасно виявляти потенційні загрози та формувати безпекові заходи для своєчасного реагування на ці загрози. Крім того, така інформація є дуже актуальною для кредиторів, які мають змогу постійно моніторити фінансовий стан та стан фінансової безпеки підприємства. Також такого роду інформація є корисною для інвесторів, що вже інвестували кошти для контролю

за своїми вкладеннями та потенційних інвесторів для прийняття зваженого рішення про доцільність інвестування.

Таким чином, аналіз фінансової стабільності підприємства надає змогу встановити чи підприємство готове погасити свої борги та визначити наскільки воно є фінансово незалежним та стійким. Отож, основними показниками фінансової стійкості підприємства є [14]:

- коефіцієнт автономії (платоспроможності);
- коефіцієнт фінансової залежності;
- коефіцієнт маневреності власного капіталу;
- коефіцієнт фінансової стійкості;
- коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу;
- коефіцієнт концентрації залученого капіталу;
- коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами [14].

Коефіцієнт автономії – розраховується шляхом ділення загальної вартості власних коштів підприємства на підсумок балансу. Відповідно, відносно високе значення зазначеного показника свідчить про низьку залежність підприємства від інших джерел фінансування, зокрема зовнішніх, тобто кредиторів.

$$2020 \text{ р.: } \frac{3545}{8458,8} = 0,42$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{3540,3}{8638,3} = 0,41$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{3559}{8209,3} = 0,43$$

Коефіцієнт фінансової залежності – розрахунок проводиться шляхом ділення підсумку балансу загальну вартість активів фірми, відповідно цей показник є оберненим до показника – коефіцієнт автономії. Коефіцієнт фінансової залежності показує частку вартості майна підприємства, яка припадає на 1 грн. власних коштів.

$$2020 \text{ р.: } \frac{8458,8}{3545} = 2,4$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{8638,3}{3540,3} = 2,44$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{8209,3}{3559} = 2,31$$

Маневреність робочого капіталу – описує частину запасів, тобто матеріальних оборотних активів у загальній вартості капіталу підприємства.

$$2020 \text{ р.: } \frac{143}{3947,7 - 5012,8} = -0,13$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{158,1}{4184,9 - 5098} = -0,17$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{121}{2971,9 - 4650,3} = -0,07$$

Коефіцієнт маневреності робочого капіталу – показник для розрахунку якого слід вартість капіталу, а саме суму власних оборотних коштів, поділити на суму власних засобів підприємства, в результаті чого можна охарактеризувати рівень маневреності споживання власних коштів підприємства.

$$2020 \text{ р.: } \frac{3947,7 - 5012,8}{3545} = -0,3$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{4184,9 - 5098}{3540,3} = -0,26$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2971,9 - 4650,3}{3559} = -0,47$$

Коефіцієнт фінансової стійкості – показник, що визначається шляхом відношення власного капіталу підприємства та залученого капіталу.

$$2020 \text{ р.: } \frac{3545}{5012,8} = 0,71$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{3540,3}{5098} = 0,7$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{3559}{4650,3} = 0,77$$

Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування) – показник для визначення якого слід розрахувати відношення усіх залучених засобів та суми власних засобів фірми.

$$2020 \text{ р.: } \frac{5012,8}{3545} = 1,41$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{5098}{3540,3} = 1,44$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{4650,3}{3559} = 1,31$$

Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами – показник, що демонструє яка частина оборотних коштів профінансована за рахунок власних оборотних коштів.

$$2020 \text{ р.: } \frac{3545 - 4610,1}{3947,7} = -0,27$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{3540,3 - 4453,4}{4184,9} = -0,22$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{3559 - 5237,4}{2971,9} = -0,56$$

Результати розрахунків показників фінансової стійкості підприємства представлені у зведеному вигляді в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Аналіз показників фінансової стійкості підприємства

№	Показник	2020	2021	2022
1	Коефіцієнт автономії	0,42	0,41	0,43
2	Коефіцієнт фінансової залежності	2,4	2,44	2,31
3	Маневреність робочого капіталу	-0,13	-0,17	-0,07
4	Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	-0,3	-0,26	-0,47
5	Коефіцієнт фінансової стійкості	0,71	0,7	0,77
6	Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу (фінансування)	1,41	1,44	1,31
7	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними засобами	-0,27	-0,22	-0,56

В результаті проведеного аналізу можемо констатувати те, що досліджуване підприємство ДП «Львівське лісове господарство» не зазнало суттєвих проблем в процесі забезпечення фінансової стійкості, оскільки його залежність від сторонніх джерел фінансування була доволі незначною.

Такі висновки можна зробити на сонові аналізу динаміки коефіцієнта автономії. Значення цього коефіцієнта коливалося в межах 0,42-0,43 за період 2020-2022 рр. рекомендоване значення показника забезпечення власними оборотними засобами є вищим за фактично розраховане значення цього показника по підприємству за досліджуваний період. Негативне значення зазначеного показника свідчить про формування робочого капіталу підприємства більшою мірою формувався за рахунок коштів кредиторів та інших форм залучених коштів. Водночас, можемо констатувати, що проведені дослідження свідчать про відсутність серйозних проблем із забезпеченням фінансової стійкості підприємства ДП «Львівське лісове господарство» за досліджуваний період 2020-2022 рр. Проте, відзначається певна залежність досліджуваного підприємства від залучених коштів, що з однієї сторони становить загрозу для підприємства, а з іншої – його значення не має доволі загрозового значення.

Платоспроможність підприємства – це його здатність в повній мірі покривати довго- так короткотермінові зобов'язання, оперуючи власними оборотними засобами.

Платоспроможність науковці поділяють на два види:

- поточна – це здатність підприємства розплачуватись із кредиторами за своїми короткостроковими зобов'язаннями;
- довготермінова – це здатність підприємства розплачуватись із кредиторами за власними довгостроковими зобов'язаннями.

Перейдемо до визначення теоретичного змісту поняття ліквідність. Ліквідність підприємства демонструє його здатність розраховуватись за своїми зобов'язаннями за рахунок власних грошових коштів та інших платіжних засобів в поточному періоді.

Варто також зазначити, що ліквідність підприємства, певною мірою, залежить від галузі діяльності та сфери діяльності підприємства та співвідношення обігових та не обігових активів, що є в наявності у підприємства.

Наступним етапом нашого аналізу стане встановлення та оцінка основних показників ліквідності підприємства ДП «Львівське лісове господарство». Ці показники використовуються для розуміння того, чи здатне підприємство сплатити за своїми короткостроковими зобов'язаннями. Такі показники дають можливість оцінити платоспроможність підприємства у конкретний період часу та у випадках крайньої на це необхідності.

Відповідно ліквідність підприємства можна визначити за допомогою показників ліквідності. Далі розглянемо сутність кожного з показників ліквідності та проведемо оцінку ліквідності підприємства ДП «Львівське лісове господарство».

Коефіцієнт покриття – показник, що розраховується як відношення вартості оборотних активів підприємства до його поточних зобов'язань та характеризує міру достатності оборотних коштів для фінансування зобов'язань підприємства. Значення показника вважається в межах норми якщо:

$$(A_1 + A_2 + A_3) / (П_1 + П_2)$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3947,7}{5012,8} = 0,79$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{4184,9}{4869,1} = 0,86$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2971,9}{4650,3} = 0,64$$

Коефіцієнт швидкої ліквідності – показник, що демонструє яка сума поточних зобов'язань підприємства може бути погашена за рахунок майбутніх фінансових надходжень.

$$(A_1 + A_2) / (П_1 + П_2)$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3775}{5012,8} = 0,75$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{3990,6}{5098} = 0,78$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2818}{4650,3} = 0,61$$

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – показник, який характеризує готовність підприємства покрити свої поточні зобов'язання перед кредиторами, він розраховується відношенням вартості грошових активів підприємства до суми його поточних зобов'язань.

$$A_1 / (П_1 + П_2)$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{49}{5012,8} = 0,01$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{63,8}{5098} = 0,013$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{58}{4650,3} = 0,012$$

Частка оборотних засобів в активах – показник, що розраховується як відношення оборотних коштів до валюти балансу, він демонструє частку оборотних коштів в структурі майна підприємства.

$$P1195 / P1300$$

$$2020 \text{ р.: } \frac{3947,7}{8557,8} = 0,46$$

$$2021 \text{ р.: } \frac{4184,9}{8638,3} = 0,48$$

$$2022 \text{ р.: } \frac{2971,9}{8209,3} = 0,36$$

Робочий капітал (розмір власних оборотних засобів) – показник, який розраховується шляхом віднімання від оборотних активів поточних зобов'язань підприємства, такий показник є , свого роду, «фінансовою подушкою», що надає можливість погасити усі або значну частку поточних зобов'язань підприємства та далі працювати.

P1195 – P1695

2020 р.: $3947,7 - 5012,8 = -1065,1$

2021 р.: $4184,9 - 5098 = -913,1$

2022 р.: $2971,9 - 4650,3 = -1678,4$

В таблиці 2.2. приведено результати розрахунку показників ліквідності та платоспроможності ДП «Львівське лісове господарство».

Таблиця 2.2.

Аналіз показників ліквідності підприємства

№	Показники	2020 р.	2021 р.	2022 р.
1	Коефіцієнт покриття	0,79	0,86	0,64
2	Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,75	0,78	0,61
3	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,01	0,013	0,012
4	Частка оборотних засобів в активах	0,46	0,48	0,36
5	Робочий капітал (власні ОЗ), тис. грн.	-1065,1	-913,1	-1678,4

Зазначимо, що коефіцієнт покриття дає змогу встановити, у гривневому вираженні, скільки поточних активів підприємства належить на одну гривню його поточних зобов'язань. Суть такого показника закладається в тому, що зазвичай короткострокові зобов'язання підприємства погашаються за рахунок власних коштів та засобів [19].

Тому у випадку, коли поточні активи підприємства є більшими ніж поточні зобов'язання підприємства воно вважається ліквідним. Крім того, вітчизняні науковці притримуються думки, що поточні активи підприємства повинні перевищувати короткострокові зобов'язання, принаймні вдвічі. Притримуючись такої логіки зауважимо, що ДП «Львівське лісове господарство» не було абсолютно платоспроможним впродовж 2020-2022 рр. тому що фактичні показники були нижчими за рекомендовані.

Слід зауважити, що коефіцієнт ліквідності показує частину короткострокових зобов'язань, які можна погасити негайно. Нормативним значенням для цього коефіцієнта вважається діапазон 0,2-0,25. Розрахований коефіцієнт для ДП «Львівське лісове господарство» є нижчим за нормативне

значення, проте варто зауважити, що переважна більшість підприємств в сучасних умовах не намагається нагромаджувати значної кількості готівкових засобів. Негативного значення набуває показник власних оборотних засобів, що становить від'ємного значення. це свідчить проте, що робочий капітал підприємства було сформовано внаслідок залучення зовнішніх джерел фінансування. Підсумовуючи зазначимо, що в результаті аналізу дійшли висновку, що підприємство не має можливості вчасно погасити зобов'язання перед кредиторами.

2.3. Аналіз стану фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство»

Правдива оцінка рівня фінансової безпеки підприємства є вкрай важливим кроком для встановлення правильних управлінських рішень та формування адекватних висновків про фінансовий стан підприємства. Важливим етапом у цьому процесі є ідентифікація та вибір системи показників, що формують методика оцінювання фінансової безпеки підприємства. Така методика та комплекс показників повинні давати чітку характеристику фінансового стану підприємства та характеризувати рівень його фінансової безпеки.

Методика оцінки стану фінансової безпеки підприємства повинна відображати стан безпеки у вимірі кількісних та якісних показників, що висвітлюють фінансовий стан підприємства. Варто також наголосити, що підбір методики оцінювання повинен враховувати інтереси різних стейкхолдерів, як зовнішніх так і внутрішніх, оскільки різні типи стейкхолдерів використовують різні критерії для оцінювання фінансової безпеки підприємства [21].

Важливість проведення оцінки стану фінансової безпеки підприємства викликана також необхідністю вжиття превентивних заходів щодо протидії загрозам, які ґрунтуються на постійному та об'єктивному моніторингу та виявлення проблемних питань.

Проведемо теоретичний аналіз методів оцінки фінансової безпеки підприємства. для початку проаналізуємо методи інтегральної оцінки (табл.2.3).

Таблиця 2.3.

Методи інтегральної оцінки фінансової безпеки підприємства

Методи	Сутність	Переваги	Недоліки
Ресурсно-функціональний метод оцінки ФБП.	Визначення рівня ФБП на основі оцінки ступеня використання фінансових ресурсів підприємства за кожним функціональним складником, після чого на основі розрахованих у ході такого аналізу показників шляхом експертної оцінки визначається інтегральний показник, який і є показником рівня ФБП	– простий у використанні; – є досить широким та охоплює всі функціональні сфери діяльності підприємства	– є дуже приблизним, він не має конкретного кількісного вираження (прямує до максимуму); – значний вплив суб'єктивної думки експертів
Програмно-цільовий метод оцінки ФБП.	Оцінка ФБП ґрунтується на інтегруванні сукупності показників, що визначають ФБП. При цьому використовується кілька рівнів інтеграції показників і такі методи їх аналізу, як кластерний та багатовимірний аналіз	– дає змогу отримати найбільш об'єктивні та достовірні результати оцінки фінансової безпеки	– складність математичного й статистичного апарату, що обмежує його використання в практичній діяльності
Скоринговий метод оцінки. ФБП за показниками фінансового стану.	Для оцінки використовуються кілька рівнів інтеграції показників, що найбільш точно характеризують ФБП. При цьому для їх оцінки використовуються кластерний і багатовимірний аналіз	– найбільш повно охоплює всю різноманітність показників фінансової стійкості; – можливість включення в розрахунок якісних показників	– жорстка прив'язка до нормативних значень показників; – необхідність експертних оцінок якісних чинників

Визначальним чинником такого аналізу є структурування методів оцінки фінансової безпеки підприємства на три групи: методи інтегральної, індикаторної оцінки, методи оцінки фінансової безпеки на основі аналізу банкрутства. Основна відмінність двох груп методів полягає у методиці оцінки фінансової безпеки підприємства.

Наступним етапом стане аналіз методів індикаторної оцінки фінансової безпеки підприємства, що наведені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4.

Методи індикаторної оцінки фінансової безпеки підприємства

Методи	Сутність	Переваги	Недоліки
Порівняльний метод оцінки ФБП.	Рівень фінансової безпеки визначається за допомогою індикаторів, що розглядаються як порогові значення показників, що характеризують діяльність підприємства в різних функціональних сферах. Розраховані показники порівнюються з установленими нормативами або з конкурентами	– дає можливість оцінити рівень конкурентоспроможності підприємства на ринку	– недоотримання інформації від підприємств-аналогів є причиною отримання необ'єктивної оцінки; – складність у пошуку підприємств-аналогів; – вплив суб'єктивних чинників
Метод оцінки ФБП за критерієм мінімізації сукупного збитку, який наноситься безпеці.	Ґрунтується на встановленні певного граничного рівня фінансової безпеки підприємства. Відхилення від рівня вважається сигналом, що на підприємстві розвиваються негативні тенденції, які можуть призвести до банкрутства	– відображає загальну ефективність заходів із забезпечення фінансового складника; – є сукупним показником «фінансового здоров'я» підприємства і потенціалу його корпоративного росту	– вузький, адже охоплює не всі сфери фінансової безпеки підприємства; – потребує запровадження додаткового обліку через відсутність необхідних бухгалтерських і статистичних даних
Метод оцінки ФБП за критерієм достатності обігових коштів для здійснення господарської діяльності.	Визначається достатність власних чи позичених оборотних засобів для виконання виробничо-збутової діяльності за допомогою показників забезпеченості запасів та витрат джерелами їх формування. Залежно від значень оціночних показників виділяються п'ять зон фінансової стійкості	– визначає рівень забезпеченості підприємства ресурсами для ефективної діяльності; – дає оцінку раціональності структури капіталу; – показує рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства	– дуже вузький, оскільки охоплює не всі сфери фінансової діяльності
Метод оцінки ФБП за критерієм вартості підприємства.	Визначення рівня ФБП із позиції можливості нарощувати капіталізацію підприємства, збільшувати його ринкову вартість	– дає оцінку ефективності діяльності та інвестиційної привабливості підприємства	– не враховує всіх показників діяльності підприємства

Зазначені підходи надають змогу об'єднувати сукупність методів оцінки в уніфікований показник, що демонструє рівень фінансової безпеки. Провівши теоретичний аналіз методів оцінки фінансової безпеки підприємства дійшли висновку, що інтегральний підхід до оцінки фінансової безпеки є найбільш актуальним в теперішніх реаліях. Варто зауважити, що такий метод оцінки є актуальним для підприємства будь-якої галузі.

Натомість методи індикаторної оцінки є, відносно, вузькими тому що вони містять аналіз показників визначених складових фінансової безпеки та застосовуються в конкретних випадках. До недоліків такого типу методів можна також віднести обмеженість доступу та наявності інформації та вплив суб'єктивних чинників на процес оцінювання. Враховуючи такі недоліки, цей метод зазвичай використовують підприємства, що мають достатню кількість необхідної інформації для виконання досліджень. Однак, більшість підприємств не мають змоги використовувати такі методи через брак інформаційного забезпечення.

Тому, найпоширенішим методом оцінки фінансової безпеки підприємства є індикаторний метод. Такий метод є доволі простим та передбачає оцінку підприємств різних галузей економіки. Сутність цього методу оцінки фінансової безпеки підприємства заключається в тому, що він передбачає використання індикаторів рівня фінансової безпеки, а ключовим показником є показники зміни вартості підприємства.

Варто також зауважити, що для встановлення рівня та оцінки фінансової безпеки підприємства важливого значення набувають не самі значення показників, а їхні граничні значення. Тому оптимальне значення, згідно з індикаторним методом оцінки фінансової безпеки, настає за умови, що усі показники знаходяться в межах порогових значень.

Розрахунок основних показників фінансової безпеки підприємства представимо у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3.

Показники фінансової безпеки
ДП «Львівське лісове господарство»

Показник	2020	2021	2022
<i>1. Показники майнового стану</i>			
Коефіцієнт постійності активів	-0,23	-0,24	-0,29
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,06	0,07	0,05
Питома вага дебіторської заборгованості у майні	-0,25	-0,36	-0,44
Коефіцієнт мобільності активів	-0,27	-0,26	-0,21
<i>2. Показники ліквідності</i>			
Коефіцієнт поточної ліквідності	3,76	1,03	0,64
Коефіцієнт швидкої ліквідності	2,32	0,74	0,55
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	-0,07	-0,27	-0,27
<i>3. Показники фінансової незалежності</i>			
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,35	0,17	0,09
Коефіцієнт фінансової стабільності	4,85	1,07	0,41
Коефіцієнт фінансової стійкості	0	-0,18	-0,26
<i>4. Показники ділової активності</i>			
Оборотність коштів у розрахунках (у днях)	26,14	27,89	28,45
Оборотність запасів (у днях)	10,3	10,51	10,28
Оборотність кредиторської заборгованості (у днях)	20,21	26,99	27,93
Оборотність власного капіталу (в оборотах)	0,17	-0,05	-0,03
Оборотність мобільних активів (в оборотах)	0,93	-0,03	-0,27
Оборотність сукупного капіталу (в оборотах)	0,43	-0,02	-0,14
<i>5. Показники ефективності діяльності</i>			
Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	22,57	-	0,54
Рентабельність власного капіталу (ROE)	24,35	-	0,19
Рентабельність основних засобів	102,94	-	10,37
Валова рентабельність реалізованої продукції	15,33	-5,85	0,93
Чиста рентабельність реалізованої продукції	12,54	-	-1,46

Як уже було зазначено, важливого значення для оцінки фінансової безпеки підприємства мають порогові значення та граничні відхилення. Тому у таблиці 2.4. представимо відхилення показників фінансової безпеки від граничних значень.

Таблиця 2.4.

Відхилення показників фінансової безпеки

ДП «Львівське лісове господарство»

Показник	Граничне значення	2020	2021	2022
<i>1. Показники майнового стану</i>				
Коефіцієнт постійності активів	0,5	-0,23	-0,24	-0,29
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,5	0,06	0,07	0,05
Питома вага дебіторської заборгованості у майні	0,2	-0,25	-0,36	-0,44
Коефіцієнт мобільності активів	1	-0,27	-0,26	-0,21
<i>2. Показники ліквідності</i>				
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,25	3,76	1,03	0,64
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1	2,32	0,74	0,55
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,275	-0,07	-0,27	-0,27
<i>3. Показники фінансової незалежності</i>				
Коефіцієнт концентрації власного капіталу	0,5	0,35	0,17	0,09
Коефіцієнт фінансової стабільності	1	4,85	1,07	0,41
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,85	0	-0,18	-0,26
<i>4. Показники ділової активності</i>				
Оборотність коштів у розрахунках (у днях)	30	26,14	27,89	28,45
Оборотність запасів (у днях)	15	10,3	10,51	10,28
Оборотність кредиторської заборгованості (у днях)	30	20,21	26,99	27,93
Оборотність власного капіталу (в оборотах)	1,5	0,17	-0,05	-0,03
Оборотність мобільних активів (в оборотах)	1,5	0,93	-0,03	-0,27
Оборотність сукупного капіталу (в оборотах)	1	0,43	-0,02	-0,14

Результати аналізу дають змогу стверджувати, що показники фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство» протягом досліджуваного періоду демонстрували нестабільну динаміку.

Зокрема, у період з початку 2021 р. спостерігається зниження загального рівня фінансової безпеки. переконались у цьому можна простеживши відхилення показників від граничних норм. За таких умов найбільшого впливу зазнали показники майнового стану підприємства. У такому разі слід звернути увагу на показники майнового стану підприємства та реалізувати систему заходів для забезпечення ефективнішого використання майна підприємства та формування раціональної структури балансу.

Стосовно показників ділової активності, то за межами порогового значення перебувають показники оборотності власного капіталу, оборотних засобів та сукупного капіталу. Така тенденція є свідченням зниження виробничого потенціалу ДП «Львівське лісове господарство».

Загалом результати аналізу засвідчують необхідність проведення глибокого аналізу фінансового стану підприємства та формування відповідних рекомендацій для покращення фінансової безпеки підприємства.

2.4. Пропозиції щодо забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство»

Результати проведеного дослідження дали змогу проаналізувати фінансовий стан підприємства та оцінити стан його фінансової безпеки. в результаті такого алгоритму стало можливим не тільки виокремити «вузькі місця» у фінансовій сфері для підприємства, а й сформувати пропозиції щодо забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство». Перш за все зауважимо, що в процесі дослідження було виокремлено групи показників, що мають негативний вплив на фінансовий стан підприємства (підрозділ 2.2), а також показники оцінки фінансової безпеки підприємства (підрозділ 2.3). на

сонові цих даних представимо основні пропозиції для оптимізації фінансового стану підприємства та забезпечення його фінансової безпеки.

Отож, у майбутньому для підприємства ДП «Львівське лісове господарство» для своєчасного визначення загроз та формування слід періодично та систематично дотримуватись такого алгоритму:

- ❖ проводити систематичний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства;
- ❖ в результаті такого аналізу слід визначати та усувати основні «вузькі місця» у фінансовій діяльності;
- ❖ підвищувати рівень ефективності використання виробничого потенціалу;
- ❖ систематично підвищувати рівень продуктивності праці;
- ❖ сприяти найбільш раціональному використанні ресурсів підприємства;
- ❖ намагатись досягнути оптимального співвідношення власних і позикових коштів;
- ❖ покращення платоспроможності підприємства, ліквідності його активів та фінансової стійкості;
- ❖ протидія фінансовим ризикам та їх зниження;
- ❖ реалізація продуктивної та доцільної маркетингової діяльності;
- ❖ зміна фінансової стратегії підприємства, що ґрунтується на основі проведених моніторингових заходів щодо стану фінансової безпеки підприємства;
- ❖ постійне удосконалення компетентності керівного складу підприємства.

Загалом, аналіз результатів фінансової діяльності, стійкості та фінансової безпеки продемонстрував здатність ДП «Львівське лісове господарство» протистояти загрозам як внутрішнім так і зовнішнім. Проте, задля забезпечення фінансової безпеки та підвищення її рівня слід запровадити низку заходів щодо

усунення «вузьких місць» та системної протидії фінансовим загрозам для підприємства. Серед таких заходів наступні:

- ❖ покращити ефективність використання оборотних коштів за рахунок удосконалення виробничого процесу, а саме процесу лісозаготівлі деревини з використанням канатних транспортних установок;
- ❖ знизити собівартість виробництва шляхом автоматизації травматичних та небезпечних виробничих процесів лісозаготівлі (звалювання деревини, первинна обробка деревини тощо);
- ❖ переоцінити валові витрати підприємства та оптимізувати їх, що сприятиме зростанню доходів від фінансової діяльності та росту рентабельності підприємства;
- ❖ оптимізація грошових потоків з метою мінімізації податкових зобов'язань, щодо розрахунків із бюджетом, що сприятиме підвищенню рівня ліквідності підприємства;
- ❖ підвищення ефективності фінансових потоків, що сприяє фактором підвищення платоспроможності та ліквідності підприємства, більш того залежить від оптимального розподілу надходжень від джерел позитивного фінансового потоку підприємства;
- ❖ підвищення оборотності фінансових активів та засобів, які розміщені в оборотних активах та, відповідно, коефіцієнту поточної ліквідності, що сприятиме зростанню здатності підприємства оперативно перетворювати свої фінансові активи в гроші, які, своєю чергою, необхідні для погашення короткострокових зобов'язань підприємства та засвідчують підвищення ефективності використання оборотного капіталу;
- ❖ проведення заходів щодо оптимізації структури активів та капіталу підприємства для мінімізації фінансових ризиків;
- ❖ раціональний перерозподіл фінансових потоків на підприємстві за сферами виробництва та обігу, крім того ефективне формування

структури та архітектури фінансових потоків підприємства щодо співвідношення власних та залучених джерел;

- ❖ оптимізація фінансових потоків, що відбуватиметься за обсягами та часом і характеризуватиме платоспроможність та фінансову стійкість ДП «Львівське лісове господарство».

Отож, запровадивши відповідні заходи, ДП «Львівське лісове господарство» зможе встановити стабільно високий рівень фінансової безпеки підприємства. Також зазначимо, що слід перманентно здійснювати контроль за рівнем фінансової безпеки підприємства для вчасного реагування на можливі виклики та загрози, що є так характерні для теперішньої ситуації. Система перманентного контролю дозволить вчасно та ефективно протидіяти внутрішнім та зовнішнім загрозам для підприємства. За таких умов, підприємство матиме можливість ефективно розвиватись.

Висновки до другого розділу

Здійснено загальну характеристику діяльності ДП «Львівське лісове господарство». В результаті, встановлено основні функції лісогосподарського підприємства, що полягають у: здійсненні заготівлі деревної продукції в процесі проведення рубань головного користування; здійсненні охорону та збереження лісів на території підприємства та дбати про екологічну безпеку регіону; здійснювати захист лісових насаджень.

Проведено аналіз показників фінансової діяльності підприємства в результаті якого встановлено що підприємство ДП «Львівське лісове господарство» не зазнало суттєвих проблем в процесі забезпечення фінансової стійкості, оскільки його залежність від сторонніх джерел фінансування була доволі незначною.

В результаті аналізу ліквідності та платоспроможності підприємства встановлено, що нормативним значенням для коефіцієнта ліквідності

вважається діапазон 02-0,25, водночас розрахований коефіцієнт для ДП «Львівське лісове господарство» є нижчим за нормативне значення. негативного значення набуває показник власних оборотних засобів, що становить від'ємного значення. Така ситуація є свідченням того, що робочий капітал підприємства було сформовано внаслідок залучення зовнішніх джерел фінансування. Отож, в результаті аналізу дійшли висновку, що підприємство не має можливості вчасно погасити зобов'язання перед кредиторами.

Проведено порівняльну характеристику методів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства та встановлено, що для підприємства лісової галузі найбільш оптимальним методом буде – метод індикаторної оцінки стану фінансової безпеки підприємства.

Результати зазначеного аналізу дають змогу стверджувати, що показники фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство» протягом досліджуваного періоду демонстрували нестабільну динаміку. Зокрема, найбільшого впливу зазнали показники майнового стану підприємства, за межами порогового значення перебувають показники оборотності власного капіталу, оборотних засобів та сукупного капіталу. Така тенденція є свідченням зниження виробничого потенціалу ДП «Львівське лісове господарство». В результаті аналізу зроблено теоретичне узагальнення про необхідність проведення глибокого аналізу фінансового стану підприємства та формування відповідних рекомендацій для покращення фінансової безпеки підприємства.

Розроблено рекомендації щодо забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство», зокрема запропоновано: проводити систематичний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства; в результаті такого аналізу слід визначати та усувати основні «вузькі місця» у фінансовій діяльності; систематично підвищувати рівень продуктивності праці; сприяти найбільш раціональному використанні ресурсів підприємства; намагатись досягнути оптимального співвідношення власних і позикових коштів; покращення платоспроможності підприємства, ліквідності його активів та фінансової стійкості.

ВИСНОВКИ

Розглянуто теоретико-методичний аналіз процесу забезпечення фінансової безпеки підприємства. Обґрунтовано, що економічна безпека підприємства включає такі складові: політико-правова; інтелектуальна; кадрова; техніко-технологічна; інформаційна; соціальна; екологічна; силова, а найважливішою складовою є – фінансова безпека підприємства.

В результаті проведеного теоретичного та компаративного аналізу запропоноване визначення поняття «фінансова безпека підприємства» із врахуванням його безпекової сутності: фінансова безпека підприємства – це стан, що передбачає захист та реалізацію фінансових інтересів підприємства, який забезпечується безпековою діяльністю спрямованою на попередження, виявлення та протидію загрозам та дозволяє ефективно розвиватись підприємству.

Розроблено теоретичну модель механізму забезпечення фінансової безпеки підприємства та запропоновано алгоритм процесу забезпечення фінансової безпеки, який передбачає такі сфери його прояву: оптимізація структури капіталу підприємства (власного і залученого); управління фінансовими ризиками, потенційними та існуючими; управління грошовими потоками; заходи антикризового характеру.

Встановлено основні функції ДП «Львівське лісове господарство», що полягають у: здійсненні заготівлі деревної продукції в процесі проведення рубань головного користування; здійсненні охорону та збереження лісів на території підприємства та дбати про екологічну безпеку регіону; здійснювати захист лісових насаджень.

В результаті аналізу показників фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство» встановлено, що за межами порогового значення перебувають показники оборотності власного капіталу, оборотних засобів та сукупного капіталу. Зроблено теоретичне узагальнення про необхідність проведення

глибокого аналізу фінансового стану підприємства та формування відповідних рекомендацій для покращення фінансової безпеки підприємства.

Підготовлено пропозиції для забезпечення фінансової безпеки ДП «Львівське лісове господарство», зокрема запропоновано: проводити систематичний аналіз внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства; в результаті такого аналізу слід визначати та усувати основні «вузькі місця» у фінансовій діяльності; систематично підвищувати рівень продуктивності праці; сприяти найбільш раціональному використанні ресурсів підприємства; намагатись досягнути оптимального співвідношення власних і позикових коштів; покращення платоспроможності підприємства, ліквідності його активів та фінансової стійкості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Hobela, V. (2020) Economy offshoring in the national economic security. *Scientific Horizons*, 23(12), 109 – 120. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4167>
2. Ortynskyi V., Tymbaliuk M., Hobela, V., Kashchuk M. Legal support of socio-economic development model genesis in post-industrial society. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. Том 5. № 40. С. 535–545. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4338>
3. Васильців Т. Г. Економічна безпека підприємства України: стратегія та механізм зміцнення. Львів : Арал, 2012. 384 с.
4. Гобела В. В., Живко З. Б., Леськів Г. З., Мельник С. І. Управління кризовими ситуаціями : Львів : ЛДУВС, 2022. 228 с. <http://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/4772>
5. Горячева К. С. Фінансова безпека підприємства. Сутність та місце в системі економічної безпеки. *Економіст*. 2013. № 8. С. 65–67.
6. Донець Л. І., Ващенко Н. В. Економічна безпека підприємництва : навчальний посібник. Київ, 2013. 239 с.
7. ДП «Львівське лісове господарство». Львівське обласне управління лісового та мисливського господарства : веб-сайт.URL: <https://lvivlis.gov.ua/>
8. Єрмошенко М. М., Горячева К. С. Фінансова складова економічної безпеки: держава і підприємство. Київ : Національна академія управління, 2015. 232 с.
9. Живко З. Б. Економічна безпека підприємства: сутність, механізми забезпечення, управління : монографія. Львів : «ЛігаПрес», 2012. 431 с.
10. Журавльова І. В., Лелюк С. В. Морфологічний аналіз фінансової безпеки суб'єкта підприємництва. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 49 (1022). С. 51–60.
11. Зоріна О. А. Основні показники аналізу фінансового стану акціонерних товариств. *Вісник ЖДТУ*. 2013. № 4(54). С. 82–88.

12. Картузов Є. П. Методи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 10. С. 115–123.
13. Козаченко Г. В., Пономарьов В. П., Ляшенко О. М. Економічна безпека підприємництва: сутність та механізм забезпечення. Київ : Лібра, 2013. 280 с.
14. Кокнаєва М. О. Особливості формування методичного інструментарію дослідження фінансово-економічної безпеки торговельних підприємств. *Економічний часопис-XXI*. 2012. № 5–6. С. 53–55.
15. Копитко М. І. Виявлення слабких сигналів середовища функціонування як запорука формування високого рівня економічної безпеки промислових підприємств. *Економіка та держава*. 2014. № 11. С. 24–27.
16. Кузенко Т. Б., Мартюшева Л. С., Грачов О. В., Литовченко О. Ю. Фінансова безпека підприємства : навчальний посібник. Харків : ХНЕУ, 2012. 304 с.
17. Лишенко М. О. Аналіз фінансової стійкості підприємства як елемента забезпечення фінансової стабільності роботи підприємства. *Економічні науки*. 2018. № 12. С. 49–56.
18. Малик О. В. Формування механізму управління фінансовою безпекою підприємства: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04. Хмельницький, 2015. 263 с.
19. Мельник С. І. Загрози фінансовій безпеці підприємств : методичні аспекти реалізації захисних заходів. *Держава та регіони*. 2019. Вип. 2 (107). С. 99–104.
20. Молодецька О. М. Методологічні особливості оцінки техніко-економічної безпеки підприємств. *Економічні науки*. Серія «Облік і фінанси». 2013. № 7(2). С. 313–322.
21. Портнова Г. О., Антоненко В. М. Фінансова безпека підприємств: сучасні погляди щодо сутності та оцінки. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 345–355.
22. Портнова Г. О., Антоненко Г. О. Фінансова безпека підприємств: сучасні погляди щодо сутності та оцінки. *Збірник наукових праць Національного*

- університету державної податкової служби України*. 2012. № 1. С. 345–355.
23. Почечун О. І. Проблеми методики оцінки стану і рівня системи фінансової безпеки підприємств залізничного транспорту. *Вісник Дніпропетровського національного університету ім. акад. В. Лазаряна*. 2012. № 41. С. 212–216.
 24. Пустовгар П. А. Визначення рівнів неплатоспроможності підприємств металургійної галузі України. *Економіка. Фінанси. Право*. 2015. № 6/1. С. 15–21.
 25. Рета М. В., Іванова А. О. Методичні підходи до оцінки рівня фінансової безпеки підприємства. *Вісник Національного технічного університету «ХПІ»*. 2013. № 21. С. 29–37.
 26. Рзаєва Т. Г. Підходи та показники оцінки фінансової безпеки підприємства за умов конкурентного середовища. *Вісник Хмельницького національного університету*. Економічні науки. 2015. № 2(2). С. 246–251.
 27. Сірант М., Гурковський М., Михаліцька Н., Яцик М., Єсімов С. Economic and legal characteristics of financialization: benefit or harm to the real economy? *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2023. Т. 1.(48). Р. 418-426. URL. <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/5231>.
 28. Статистична інформація. Державна служба статистики України – веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 26.03.2023).
 29. Сусіденко О. В. Методи оцінки забезпечення рівня фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2015. № 11. С. 73–78.
 30. Тимощенко К. С. Фінансовий механізм фінансової безпеки суб'єктів підприємництва: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08. Дніпро, 2015. 310 с.
 31. Ткаченко І. П., Кіланчук Ю. В., Педченко І. В. Прогнозування фінансової безпеки підприємства з використанням лінгвістичного класифікатора. *Інфраструктура ринку*. 2017. № 8. С. 173–179.

32. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навчальний посібник / С.М. Фролов, О.В. Козьменко, А. О. Бойко та ін.; за заг. ред. С.М. Фролова. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.
33. Фещенко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 229–236.
34. Франчук В. І. Економічна безпека суб'єктів господарської діяльності : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2015. 236 с.